

ਵਿਜੇਂਦਰ ਜੈਨ ਸੀ.ਜੇ., ਐਮ.ਐਮ.ਕੁਮਾਰ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ,
ਰਾਜੀਵ ਭੱਲਾ ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇ.ਜੇ.

ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ

ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2003 ਦਾ CWP ਨੰ. 3575

25 ਜੁਲਾਈ, 2007

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 — ਆਰਟਸ.226, 243 — ZG(b), 243ZA, 243K ਅਤੇ 243-0—ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1911- ਐੱਸ.ਐੱਸ.3(4c) ਅਤੇ 13 — ਏ- ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1994 — S.74 — ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ—ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ — ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ—ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਿਟਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ —ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ — ਸੀ. ਆਰਟੀਕਲ 243 ਦਾ) - ਜੈੱਡ ਜੀ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ- ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀ.ਐਲ. (b) ਆਰਟ.243ZG, ਨੇ ਕਿਹਾ- ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ- ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ "ਚੋਣ" ਨੂੰ ਛੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ - ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿੱਟ, ਨਿਰਦੇਸ਼, ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ, ਹੁਕਮ, ਮਨਾਹੀ, ਕੋਓ ਵਾਰੰਟੋ ਅਤੇ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ 'ਸਮੇਤ' ਰਿੱਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ III 'ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ'। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਤੋਂ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਹੁਦਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੇਲਗਾਮ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ, ਰਿੱਟਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੈਰ-ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਂ, ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ, ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ

ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੯)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਕਿਸੇ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 226 ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ, ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਘਾਟ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਖੋਲ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਉੱਚੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪੈਰਾ 11)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਅਧਿਐਨ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਏ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ "ਚੋਣਾਂ", ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 3(4-ਸੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ.

(ਪੈਰਾ 21)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ "ਚੋਣਾਂ", ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਏ(2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਚੋਣਾਂ' ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, "ਚੋਣਾਂ" ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, "ਚੋਣਾਂ" ਨੂੰ "ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ" ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਚੋਣ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਨੂੰ ਵੀ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜੋ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ, ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 27)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243ZG(b) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਚੋਣ" ਅਤੇ "ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਏ ਗਏ" ਸ਼ਬਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਭਾਵ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ

226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉੱਚਤਰਿਕ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਚੋਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਦੇ ਜਲਦੀ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਾਂ ਚੋਣ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪੀੜਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਅਤੇ, ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243ZG (b) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ, ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਦੀ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 2੯)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ। ਇੱਕ "ਚੋਣ" 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ, "ਚੋਣ" ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਆਂਇਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।

ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੋ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪੂਲ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 34 ਅਤੇ 35)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਵਕੀਲ ਪੀ.ਐਸ.ਖੁਰਾਣਾ, ਸੀ .

ਏ.ਜੀ. ਮਸੀਹ, ਸੀਨੀਅਰ ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਵਿਜੇਂਦਰ ਜੈਨ, ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ

(1) ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਦਰਭ, ਮਿਤੀ 30 ਜੂਨ, 2004 ਨੂੰ, ਲਾਈ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ, (1)।

(2) ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 12 ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।

(1) 1998 (1) ਪੀਯੂ 577

ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(4) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-ZG ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243-ਕੇ ਅਤੇ 243-ਜੈਡਏ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1994 (ਇੱਥੇ "ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-ZG (b) ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਉਪਾਅ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਸੀ।

(5) ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਲਾਇ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (*ਸੁਪਰਾ*) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-ZB (b) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਾਲ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ (*ਸੁਪਰਾ*), ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243-0 ਅਤੇ 243-ZG ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-0 ਅਤੇ 243-ZG. ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ

ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਪਾਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 243-0 ਅਤੇ 243-ZG ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੋਕ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(6) ਸ਼ੱਕ (ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਏ ਦੀ ਸਹੀਤਾ, ਓਏ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

“ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 243-ZG ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ

"ਚੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ:-

ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

- (a) ਅਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ, ਧਾਰਾ 243-ZA ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ;
- (b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਕੋਈ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(2) ਇਹ ਆਰਟੀਕਲਕੈਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਹੈ [^]the2ApexJCourtin ਅਨੁਰਗਾਹ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1996) 6 SCC 303, ਅਤੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

"11. ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਏ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243-ZG ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਉਂਸਪਲ
ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਾਰ
'ਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ
ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਹੈ।

12. ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 243-ZG ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪੱਟੀ ਦੋ ਗੁਣਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 243-ZA ਅਧੀਨ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

- (3) ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, 1998 (1) PLJ 577 ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਬੈਚ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਜਾਂ ਮਿਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (4) ਅਨੁਰਾਗ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ), ਜੋ ਕਿ 10 ਸਤੰਬਰ, 1996 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1978 ਐਸ.ਸੀ. 851 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਲਾਇ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ
- (5) ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਅਨੁਛੇਦ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (6) ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243-ZG ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ 5 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਲਾਇ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ।
- (7) ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਡਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
- (8) ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ) ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਦਿਓ।
- (7) ਅਸਥੀਕ ਰੈਫਰੈਂਸਕੋਰਡਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਲਾਇ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਆਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਲਾਇ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾ 22, 23 ਅਤੇ 24 ਵਿੱਚ, ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ
- (8) . ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 13 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 7 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 6 ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਸੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 368 ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਜਾਂ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮਿਨਰਵਾ ਮਿੱਲਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਨੇ ਅਪਣਾਇਆ।
- (23) ਐਲ. ਚੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226/227 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ। ਉਕਤ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226/227 ਤਹਿਤ ਹਾਈਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਟੱਟ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਅਤੇ 32 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 323-ਏ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 323-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।"

(24) ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਿਟਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226/227"। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 243-0 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 243-ਜੈੱਡਜੀ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦਾ ਅਰਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ: "ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ/ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਕੋਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।"

(8) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ, ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

(9) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਾਰਪਸ, ਹੁਕਮ, ਮਨਾਰੀ, ਕੋ-ਵਾਰੰਟੋ ਅਤੇ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ 'ਸਮੇਤ' ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਨਿਰਦੇਸ਼, ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ'। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਤੋਂ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਹੁਦਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੇਲਗਾਮ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ, ਰਿੱਟਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਨ ਅਣਜਾਣ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ

ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਤੱਕ, ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

(10) ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ, (2) ਵਿੱਚ "ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ" ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਨਰਵਾ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਸਮੇਤ ਕਈ ਨਿਆਂਇਕ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।, (3) ਅਤੇ ਐਲ.ਚੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ)। ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਲਆਰਐਸ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਈਆਰ ਕੇਏਲਹਲੇ (ਮ੍ਰਿਤਕ), (4) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ:-

“130. ਸਮਾਨਤਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਅਰਥਹੀਣ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਉਲੰਘਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇ ਵਿਧਾਨਕ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇੱਕ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(11) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਕਿਸੇ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 226, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ। ਆਰਟੀਕਲ 226 ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ, ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਖੋਲ, ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਘਾਟ, ਅਤੇ ਮਹਿਜ਼ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਉੱਚੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(12) ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ। ਹਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਲਾਈ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-ZG(b) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਟੋ ਵਜੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-ZG(b) ਦੇ ਘੇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

- (2) ਏਆਈਆਰ 1973 ਐਸਸੀ 1461
- (3) ਏਆਈਆਰ 1980 ਐਸਸੀ 1789
- (4) 2007(2) SCC 292

ਯੂ ., ਪੀ. ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੰਘ ਖੇਤਰ ਸੰਮਤੀ (5), ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (6) ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (7) ਐਨਪੀ ਪੋਨੂਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਨਮਕਕਲ, (8) ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (9) ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (10)। ਸੰਦਰਭ ਆਦੇਸ਼, ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243-ZG(b) ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਲੈਨਰੀ ਬਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ "ਚੋਣਾਂ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(13) ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੀਵਧਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1911, (ਇੱਥੇ "ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(14) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243K, 243ZA, 2430, 243ZG ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ

“243K, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ। -ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਇੱਕ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ

- (5) ਏਆਈਆਰ 1995 ਐਸਸੀ 1512
- (6) JT 1996(8) SC 733
- (7) 1998(9) SCC 594
- (8) ਏਆਈਆਰ 1992 ਐਸਸੀ 64
- (9) ਏਆਈਆਰ 1978 ਐਸਸੀ 851
- (10) (2000)8 SCC 216

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸਟਾਫ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਏਗਾ ਜੋ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਇਸ ਸੀਵਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ,

ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਬਿਮਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

243-ਓ. ਚੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਰ।—ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ? ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ-

- (a) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 243K ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;
- (b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

243-ZA. ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ।—(1) ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਲੇਖ 243K ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

- (2) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

243ZG. ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ। - ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, -

- (a) ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ, ਧਾਰਾ 243ZA ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ;
- (b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(15) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243K ਅਤੇ 243ZA ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1994 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(16) 'ਚੋਣ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(4c) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਏ ਅਧੀਨ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(4 ਸੀ) ਅਤੇ 13-ਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"3. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।

XX XX XX XX

(4c) "ਚੋਣਾਂ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

13- ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਆਯੋਜਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। -(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ

ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਮ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਤੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ।

(17) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243ZG(b) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕਿਸੇ ਵੀ 'ਚੋਣ' ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(18) ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਏ(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(4 ਸੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਚੋਣ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। . ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(4c) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਚੋਣ" ਸ਼ਬਦ, ਚੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। "ਚੋਣਾਂ" ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(19) ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 76, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 89 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 89 ਚੋਣ ਅਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ, ਇਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਢੰਗ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(20) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 243 ZG ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾਵਾਂ (a), 243 ZG ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ), ਵਿਆਖਿਆ ਜਿਸਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(21) ਸੰਵਿਧਾਨ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪਾਠ। ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਏ(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ "ਚੋਣ", ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 3(4-ਸੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੀ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ।

(22) ਧਾਰਾ 243(ZG), ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243ZG ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਕਾਰਨ "ਚੋਣਾਂ" ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੇਗਾ। ਨਿਆਂਇਕ/ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੰਜਮ ਦਾ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੋਨੂਸਵਾਮੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੇਖਾਕਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਵਸਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਜਲਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, "ਚੋਣਾਂ" ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿੱਟਾ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਇਸਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ-

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 329 (ਬੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"329. ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ।

(ਬੀ) ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ।"

(23) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 329 (ਬੀ) ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਲਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(24) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 329(b) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਛੇਦ 243ZG(b) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 243 ਜੈੱਡਜੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ। b) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ, ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾਲਾ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਵਾਬ ਹੈ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਿਚੋੜ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

(25) ਇਸ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਕੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਚੋਣ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ "ਚੋਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਇਕ ਕਦਮ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਣਾ ਗਲਤ ਹੈ।

(29) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ। ਪਹਿਲਾ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਦਾਖਲ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ

ਚੋਣ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਨਾਲ. ਦੂਜਾ ਚੋਣ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ, ਪੇਨੂਸਵਾਮੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਮੁੜ-ਚੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ "ਚੋਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ" ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਤੁਰੰਤ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ? ਇਹ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਮਤਦਾਨ ਕਰਨਾ 'ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ' ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ 'ਇਸ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣਾ' ਹੈ।

(30) ਅਨੁਛੇਦ 329(ਬੀ) ਦੀ ਪਲੇਨਰੀ ਬਾਰ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ:

(1) ਸੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਪੜਾਅ ਅਤੇ ਪੜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ। (2) ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਸਨੂੰ ਚੋਣ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਪਿਰ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਪਾਅ। ਦੁਰਗਾ ਸੰਕਰ ਮਹਿਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਇਸਦੀ ਪੁਰਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਾਬੰਦੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਰੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੌਨੁਸਵਾਮੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਚੋਣ ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਦੀ।

- (31) ਜੇਕਰ 'ਚੋਣਾਂ' ਦਾ ਵੱਡਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ 'ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣ' ਦਾ ਸਾਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਥਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਸੰਦ ਹਨ,

ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿੱਟਾ ਅਟੱਲ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦਲੀਲ ਦੇ ਉਲਟ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਅਪੀਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੈਚ-ਆਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੁੜ-ਪੋਲ ਨਾਲ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਪੁਨਰ-ਮਤਦਾਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੁੜ-ਚੋਣ ਦੇ ਮੁਕਤੀ ਯਤਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ, ਆਰਡਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਸਾਧਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਈ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਚੰਗੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੁੜ-ਮਤਦਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੀ-ਪੋਲ, ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨਿਯਮਤ ਪੋਲ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਬਹੁ-ਵਚਨ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਪੋਲ (ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਨਹੀਂ) ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਦਮ ਬਣੇ। ਡੀਕਰਕ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣਾ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸਮਝਦਾਰ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼, ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ।

- (32) ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ, ਪਰ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮੁੜ-ਪੋਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁੜ-ਪੋਲ ਨੂੰ 'ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਦਮ' ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ' ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੁਨਰ-ਮਤਦਾਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਰੱਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਰੁਕ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕੇਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

(25) ਇਨਕੋਰਡੇਰੀਟੋ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਉੱਪਰ ਕੱਢੋ ਗਏ, ਇਗਵਿਜੇ ਮੋਟੋ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

(9) “ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਬੇਲਗਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਜੇ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਸੀਂ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਨਿਆਂਇਕ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ - ਕਲਾਈਵ ਲੇਵਿਸ, ਸਫ਼ਾ 70 :

“ਪਬਲਿਕ ਲਾਅ ਸ਼ਬਦ, ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਸਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੰਸਥਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ 'ਅਧਿਕਾਰ' ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੰਸਥਾ ਆਪਣੀਆਂ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਸੰਬੰਧਤ ਨਾ ਕਿ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। , ਜਾਂ ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ, 'ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ' ਉਹਨਾਂ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ, ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ, ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਉਪਚਾਰ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਉਪਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਚਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਮ ਉਪਚਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(26) ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ "ਚੋਣਾਂ" ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, "ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣ", ਇੱਕ "ਚੋਣ", ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

(27) ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ "ਚੋਣ", ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਏ(2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਚੋਣ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਚੋਣਾਂ' ਦਾ ਸਮਾਪਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, "ਚੋਣਾਂ" ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, "ਚੋਣਾਂ" ਨੂੰ "ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ" ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵੀ ਜੋ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਧੀਵਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73

(28) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243 ZG(b) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243 ZG(b) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਚੋਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸਮੀਕਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਭਾਵ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗੀ।

(29) ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉੱਚਿਤ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਦੇ ਜਲਦੀ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਚੋਣ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏਗਾ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ, ਨਿਰਣਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243 ZG(b) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ, ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਦੀ ਹੈ।

(30) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 89 ਅਤੇ 108 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243 ZG(b) ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ

ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗੀ। ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੇ ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਬਾਰ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਾਇ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੇਤਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਨੁੰਸਵਾਮੀ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ/ਅਧਿਕਾਰਕ ਸੰਜਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(31) ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੰਘ ਖੇਤਰ ਸੰਮਤੀ (ਸੁਪਰਾ), ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ), ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (ਸੁਪਰਾ)।

(32) ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੰਘ ਖੇਤਰ ਸੰਮਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243-0 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਘੇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਆਦਿ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-0 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜੋ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ

243-ਕੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਚੋਣ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੇਘਰਾਜ ਕੋਠਾਰੀ ਬਨਾਮ ਸੀਮਾਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, (1967) 1 SCR 400: (AIR 1967 SC 669) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੀਮਾਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਹਲਕਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਉਕਤ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜੋ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਪਲਡ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 327 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 9 ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ

ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵੋਟਰ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੇ, ਤਾਂ ਹੱਦਬੰਦੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਕੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੋਂ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ। ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਮਾਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਜਾਂ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(4), ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 327 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਇਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 243 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ। -ਸੀ, 243-ਕੇ ਅਤੇ 243-0 ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੱਦਬੰਦੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 327 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 2 (ਕੇ.ਕੇ.), ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਕਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਅਤੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਹੱਦਬੰਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਕਥਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ 31 ਅਗਸਤ, 1994 ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

(33) ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਨੁਗ੍ਰਹਿ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

'ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਮਪੀ ਮਿਉਂਸਪੈਲਿਟੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243-ZG ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਰੋਕ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਨੁਛੇਦ 243-ZG ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪੈਲਿਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਰਿੱਟ ਇਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇੱਕ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।"

(34) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ

ਫੈਸਲਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਧੀਨ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ, ਕਿਸੇ "ਚੋਣ" ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਇੱਥੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ।

(35) ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਲਾਇ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਮਹਿੰਦਰ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)। ਸਾਡੀ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਵਿਆਖਿਆ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਉਪਰੋਕਤ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲਝਣ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243ZG(b), ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 243ZG(b) ਦੇ ਉਪਬੰਧ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਅਰਥਾਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ "ਇੱਕ "ਚੋਣ" ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ, "ਚੋਣ" ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਨਿਆਂਇਕ ਰੋਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਾਅ ਤੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪੂਲ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(36) ਹਵਾਲਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਸਟਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Prithvi Raj *v.* State Election Commission,
Punjab and another (Vijender Jain, C.J.) (F.B.)

20

ਕੰਚਨ